

הַלְבוֹת מְכִירָה פָּרָק כח

א. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בֵּית כּוֹר עֶפֶר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ, וְהָיוּ בְּתוֹךְ הַשָּׂדֶה גֵּאִיּוֹת קִטְנִים עֲמוּקִים עֲשָׂרָה טַפָּחִים, אֵף עַל פִּי שְׂאִין בָּהֶן מַיִם, אוֹ סִלְעִים גְּבוּהִים עֲשָׂרָה טַפָּחִים אֵין נִמְדָּדִין בְּכֻלָּל הַבֵּית כּוֹר: שְׂאִין אָדָם רוֹצֶה לִּתֵּן אֶת מַעוֹתָיו בְּמָקוֹם אֶחָד, וַיִּרְאֶה לוֹ כִּשְׁנַיִם אוֹ כְּשִׁלּוֹשָׁה מְקוֹמוֹת. וְלוֹקַח אֵלָיו הַגֵּאִיּוֹת וְהַסִּלְעִים בְּכֻלָּל הַבֵּית כּוֹר, בְּלֹא דָמִים. הָיוּ פָחוֹת מִכָּאֵן, נִמְדָּדִין עִמָּה.

ב. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשָׁלֹא הָיָה בָּהֶן אֵלָא בֵּית אַרְבַּעַת קַבִּין, וְהָיוּ הָאֲרַבַּעַת קַבִּין מִבְּלָעִין בְּתוֹךְ חֲמִשָּׁת קַבִּין וּמִבְּלָעִין בְּרַבָּה שְׁלֹשָׁה. אָבֵל אִם הָיָה יֵתֵר עַל בֵּית אַרְבַּעַת קַבִּין, אוֹ שֶׁהָיוּ מִפְּזָרִין הֶרְבֵּה, אוֹ אֵינָן מִבְּלָעִין אֵף עַל פִּי שְׂאִין בָּהֶן עֲשָׂרָה, אֵין נִמְדָּדִין עִמָּה.

ג. הָיוּ מִבְּלָעִין רַבָּן בְּמַעוֹטָה, אוֹ מַעוֹטָן בְּרַבָּה, אוֹ שֶׁהָיוּ מִחֻלְקִין כָּמוֹ חוֹט שׁוֹוֶה, אוֹ כָמוֹ עֲגוּל, אוֹ כָמוֹ מְשֻׁלָּשׁ, אוֹ שֶׁהָיוּ בְּצַדְדִין, אוֹ שֶׁהָיוּ דֶּרֶךְ עֲקָלְתוֹן כָּל אֵלּוֹ סֶפֶק; וְהַמוֹצִיא מִחֲבֵרוֹ, עָלָיו הִרְאִיָּה. וְכֵן אִם הָיָה עֶפֶר מְלֻמַּעְלָה וְסֻלַּע מְלֻמָּטָה, אוֹ סֻלַּע מְלֻמַּעְלָה וְעֶפֶר מְלֻמָּטָה הָרִי זֶה סֶפֶק.

ד. הָיָה בָּהּ סֻלַּע יְחִידִי אֶפְלוֹ בֵּית רַבַּע לְכוֹר, אֵין נִמְדָּד עִמָּה; וְאִם הָיָה סָמוּךְ לְמִצָּר אֶפְלוֹ כָּל שְׁהוּא, אֵין זֶה נִמְדָּד עִמָּה. הַפְּסִיק עֶפֶר בֵּין סֻלַּע לְמִצָּר, הָרִי זֶה סֶפֶק.

ה. אָמַר לוֹ כְּבֵית כּוֹר עֶפֶר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ אֶפְלוֹ הָיוּ בָּהּ גֵּאִיּוֹת עֲמוּקוֹת עֲשָׂרָה טַפָּחִים אוֹ יֵתֵר, אוֹ סִלְעִים גְּבוּהִים עֲשָׂרָה טַפָּחִים אוֹ יֵתֵר הָרִי אֵלּוֹ נִמְדָּדִין עִמָּה.

ו. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בֵּית כּוֹר עֶפֶר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ מִדָּה בַּחֲבֵל אִם פָּחַת כָּל שְׁהוּא, יִנָּכֶה לוֹ מִן הַדָּמִים; וְאִם הוֹתִיר כָּל שְׁהוּא, יַחְזִיר לוֹ.

ז. אָמַר לוֹ בֵּית כּוֹר עֶפֶר אֲנִי מוֹכֵר לָךְ הָרִי זֶה כָּמִי שֶׁפִּרַּשׁ וְאָמַר בֵּית כּוֹר עֶפֶר, בֵּין חֶסֶר בֵּין יֵתֵר; וְאִם פָּחַת מִן הַמִּדָּה אֶחָד מֵאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים, שְׁהוּא רַבַּע לְכָל סָאָה, אוֹ הוֹתִיר כֶּף רַבַּע לְכָל סָאָה הִגִּיעוּ. יֵתֵר עַל כֵּן, יַחֲשֹׁב עִמּוֹ עַל כָּל הָרַבָּעִים כֶּלֶן שֶׁחֲסָרוֹ אוֹ שֶׁהוֹסִיפוֹ; וְכָל שֶׁפָּחַת מִבֵּית כּוֹר, יִנָּכֶה לוֹ מִן הַדָּמִים, וְכָל שֶׁהוֹסִיף עַל בֵּית כּוֹר, יַחְזִיר לוֹ.

ח. וְמָה הוּא מַחְזִיר לוֹ, אִם הֵייתָ הַתּוֹסֶפֶת פָּחוֹתָה מִתְּשַׁעַת קַבִּין מַחְזִיר לוֹ דָּמִים כְּשַׁעַת הַמְּכִירָה, לִיפּוֹת כּוֹחַ הַמוֹכֵר; וְאִם הֵייתָ הַתּוֹסֶפֶת סְמוּכָה לְשָׂדֶה אַחֲרֵת שְׁלֻמוֹכֵר, מַחְזִיר לוֹ אוֹתָהּ הַתּוֹסֶפֶת קֶרֶקַע, שֶׁהָרִי סוּמָךְ אוֹתָהּ לְשֹׂאֵר שְׂדוֹתָיו, וְאֵינּוּ מִפְּסִיד כָּלוּם.

ט. הֵייתָ הַתּוֹסֶפֶת יֵתֵרָה עַל תְּשַׁעַת קַבִּין, נוֹתֵנִין רַבַּע לְכָל סָאָה וְסָאָה; וְהַנִּשְׁאָר יֵתֵר עַל כָּל הָרַבָּעִים אִם יֵשׁ בּוֹ תְּשַׁעַת קַבִּין נוֹתֵן לוֹ כָּל הָרַבָּעִים כֶּלֶן עִם הֵייתָ מִן הַקֶּרֶקַע, וְנוֹתְנָהּ לוֹ כְּשַׁעַת שְׁלֻקָּחָה מִמֶּנּוּ.

י. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשֶׁהֵייתָ בְּזוּל כְּשַׁעַת מִמְּכָר וְהוֹקִירָה כְּשַׁעַת הַחֲזָרָת הֵייתָ. אָבֵל אִם הֵייתָ בִּיקָר וְהוֹזִלָה אוֹמְרִין לְלוֹקַח אִם רָצִיתָ לִּתֵּן לוֹ דָּמֵי הַתּוֹסֶפֶת כָּלָה, תֵּן לוֹ דָּמִים לְפִי הַמְּכָר, וְאִם רָצִיתָ לִּתֵּן לוֹ קֶרֶקַע, תֵּן לוֹ כָּפִי מֵה שְׁשׁוּוֹה עֲתָה.

יא. וְדִין חֲצִי קֶבֶד בְּגִנָּה, כְּדִין תַּשְׁעַת קַבִּין בְּשָׂדֶה: שְׁאֵם הוֹתִיר בְּגִנָּה פָּחוֹת מִחֲצִי קֶבֶד עַל הָרִבְעִים, אֵינוֹ מַחְזִיר לוֹ אֶלָּא דָּמִים; הוֹתִיר חֲצִי קֶבֶד, מַחְזִיר לוֹ אֶת כָּל הָרִבְעִים עִם הַיֵּתֶר, דָּמִים אוֹ קֶרֶקֶע, כְּשֶׁעֹר הַזֹּול שְׁלֶעֶת הַחֲזָרָה.

יב. מֹכֵר שָׂדֶה וְנִעֲשֶׂת גִּנָּה בְּיַד לֹקָח, אוֹ גִנָּה וְנִעֲשֶׂת שָׂדֶה בְּיַד לֹקָח הָרִי זֶה סֶפֶק אִם מַחְשֵׁב לוֹ כְּדִין שְׁהִיתָה בַּעַת הַמֶּכֶר, אוֹ כְּדִין שְׁהִיא עֲתָה.

יג. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בֵּית כּוֹר עֶפֶר אָנִי מוֹכֵר לָךְ מִדָּה בַּחֲבֵל בֵּין חֶסֶר בֵּין יֵתֶר, אוֹ שְׁאֹמֵר לוֹ בֵּית כּוֹר עֶפֶר אָנִי מוֹכֵר לָךְ בֵּין חֶסֶר בֵּין יֵתֶר מִדָּה בַּחֲבֵל הַלֵךְ אַחֵר הַפָּחוֹת שְׁבִלְשׁוֹנוֹת, וְאֵין לוֹ אֶלָּא כְּדִין אִם חֶסֶר אִם יֵתֶר.

יד. מֹכֵר לוֹ בֵּית כּוֹר, וְאָמַר לוֹ בְּסִימָנִיו וּבְמִצָּרָיו פָּחַת שְׁתּוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתּוֹת, הִגִּיעוּ; פָּחַת יֵתֶר עַל שְׁתּוֹת, יִנָּכֶה לוֹ מִן הַדָּמִים; הוֹסִיף יֵתֶר עַל שְׁתּוֹת, יִתֵּן לוֹ דָּמִים אוֹ קֶרֶקֶע, הַכֹּל לְפִי הַשִּׁיּוֹר. אִם הָיָה הַנִּשְׁאָר בְּשָׂדֶה פָּחוֹת מִתַּשְׁעַת קַבִּין, וּבְגִנָּה פָּחוֹת מִחֲצִי קֶבֶד, וְלֹא הָיָה סָמוּךְ לַשָּׂדֶה הַמוֹכֵר מַחְזִיר לוֹ דָּמִים.

טו. הַמוֹכֵר לַחֲבֵרוֹ שָׂדֶה שְׁהַלֹּקָח יוֹדֵעַ אוֹתָהּ וְאֶת מִצָּרֶיהָ, וּכְבֵר הָרָגֵל בָּהּ אָפְלוֹ אָמַר לוֹ יֵשׁ בְּמִשְׁיחָתָהּ מְאֵתִים, וְנִמְצְאָתָּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים הִגִּיעֵתוּ, שְׁהָרִי יֹדֵעָה וְקִבֵּל עָלָיו. וְזֶה שְׁהַזְכִּיר לוֹ הַחֲשָׁבוֹן, כְּלוֹמֵר שְׁהִיא יָפָה כְּמוֹ שָׂדֶה אַחֶרֶת שֶׁיֵּשׁ בְּמִשְׁיחָתָהּ מְאֵתִים.

טז. הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ בֵּית כּוֹר פְּלוֹנִי אָנִי מוֹכֵר לָךְ אֶף עַל פִּי שְׁאֵין בְּמִשְׁיחָתוֹ אֶלָּא לְתֶךְ, הִגִּיעוּ: שְׁלֹא מֹכֵר לוֹ אֶלָּא מְקוֹם הַנִּקְרָא בֵּית כּוֹר. לְפִיכֶךָ צָרִיךְ הַמוֹכֵר לְהַבִּיא רְאִיָּה שְׁהוּא נִקְרָא בֵּית כּוֹר.

יז. וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ כֶּרֶם שְׁלִי בְּמְקוֹם פְּלוֹנִי אָנִי מוֹכֵר לָךְ אֶף עַל פִּי שְׁאֵין בוֹ גִּפְנִים, הִגִּיעוּ: וְהוּא, שֶׁיִּהְיוּ קוֹרְאִין אוֹתוֹ כֶּרֶם. וְכֵן הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ פֶּרֶדֶס אָנִי מוֹכֵר לָךְ אֶפְלוֹ אֵין בוֹ רְמוֹנִים, הִגִּיעוּ: וְהוּא, שֶׁיִּקְרָא פֶּרֶדֶס. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בְּזֶה.

יח. וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, בְּמְקוֹם שְׁאֵין מְנַהֵג כְּמוֹ שְׁבָאֲרָנוּ; אֲבָל בְּמְקוֹם שֶׁיֵּשׁ מְנַהֵג הַלֵךְ אַחֵר מְנַהֵג הַמְּדִינָה, וְאַחֵר לְשׁוֹן רֵב אֲנָשֵׁי הַמְּקוֹם הַיְדוּעָה לָהֶן.

הַלְבוֹת מְכִירָה פֶּרֶק כֵּט

א. שְׁלוּשָׁה אֵין מְקַחֵן מְקַח וְאֵין מְמַכְרֵן מִמֶּכֶר, דִּין תּוֹרָה: הַחֲרֵשׁ, וְהַשּׁוֹטָה, וְהַקֶּטֶן. אֲבָל חֲכָמִים תִּקְּנוּ שֶׁיִּהְיֶה הַחֲרֵשׁ וְהַקֶּטֶן נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּמַטְלָטְלִין וּמַעֲשָׂיו קִיָּמִין, מְשׁוּם כְּדִי חֲזִירוֹ.

ב. הַחֲרֵשׁ כִּיֵּצֵד נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן: חֲרֵשׁ שְׁאֵינוֹ לֹא שׁוֹמֵעַ וְלֹא מְדַבֵּר, אוֹ שְׁמִדְבֵּר וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כְּלוֹם מוֹכֵר וְלֹקָח בְּרִמְיָזָה בְּמַטְלָטְלִין, אֲבָל לֹא בְּקֶרֶקֶע. אֶף בְּמַטְלָטְלִין, לֹא יִתְקַיְּמוּ מַעֲשָׂיו, עַד שֶׁבּוֹדְקִין אוֹתוֹ בְּדִיקוֹת רַבּוֹת, וּמִתְיַשְׁבִּין בְּדָבָר.

ג. אֵלֶם שְׁשׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר, אוֹ מִי שֶׁנִּשְׁתַּתַּק מְקַחוֹ מְקַח, וּמִמֶּכֶרוֹ מִמֶּכֶר, וּמִתְּנוּתוֹ קִיָּמוֹת בְּכָל, בֵּין בְּמַטְלָטְלִין בֵּין

בְּקֶרֶקֶע: וְהוּא שְׂיבְדֵק כְּדֶרֶךְ שְׂבוּדְקִין לְגִטִּין, אוּ יִכְתֹּב בְּכֹתֵב יָדוֹ.

ד. הַשּׁוּטָה אֵין מְקָחוּ מְקָח, וְאֵין מִמְכָּרוּ מִמְכָּר, וְאֵין מִתְּנָה מִמִּתְּנוּתִיו קִיָּמָת. וּבֵית דִּין מְעֵמִידִים אֶפְטָרוּפוֹס לְשׁוּטִים, כְּדֶרֶךְ שְׁמַעְמִידִין לְקִטְנִים.

ה. מִי שֶׁהוּא עֵת שׁוּטָה וְעֵת שְׁפוּי, כְּגוֹן אִלּוּ הִנְכַּפִּין בְּעֵת שֶׁהוּא שְׁפוּי, כָּל מַעֲשָׂיו קִיָּמִין, וְזוֹכָה לְעֲצָמוּ וְלֵאחֵרִים, כָּכֵל בֶּן דַּעַת. וְצָרִיכִין הָעֵדִים לַחֲקֹר הַדָּבָר הַיָּטֵב, שְׁמָא בְּסוּף שְׁפִיּוּתוֹ וּבִתְחִלַּת שְׁטִיּוּתוֹ עָשָׂה מָה שֶׁעָשָׂה.

ו. קֶטֶן עַד שֵׁשׁ שָׁנִים, אֵין הִקְנִיתוֹ לֵאחֵרִים כָּלוּם. וּמִשֵּׁשׁ שָׁנִים עַד שְׁיִגְדִּיל, בּוּדְקִין אוֹתוֹ: אִם יוֹדֵעַ בְּטִיב מִשָּׂא וּמִתֵּן מְקָחוּ מְקָח, וּמִמְכָּרוּ מִמְכָּר, וּמִתְּנָתוֹ מִתְּנָה, בֵּין בְּדָבָר מְרֻבָּה בֵּין בְּדָבָר מוֹעֵט, בֵּין מִתְּנַת בְּרִיא בֵּין מִתְּנַת שְׂכִיב מֵרַע. וְדָבָר זֶה מִדְּבָרֵי חֲכָמִים כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ, כְּדִי שְׁלֹא יִבְטַל וְלֹא יִמָּצֵא מִי שְׂיִמְכֹר לוֹ וְלֹא יִקַּח מִמֶּנּוּ. וְהַכֹּל בְּמַטְלָטְלִין; אֲבָל בְּקֶרֶקֶע אֵינוֹ מוֹכֵר וְלֹא נוֹתֵן, עַד שְׁיִגְדִּיל.

ז. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּקֶטֶן שְׂאִין לוֹ אֶפְטָרוּפוֹס; אֲבָל אִם הָיָה לוֹ אֶפְטָרוּפוֹס אֵין מַעֲשָׂיו כָּלוּם אֶפְלוּ בְּמַטְלָטְלִין, אֲלֹא מִדַּעַת הָאֶפְטָרוּפוֹס: שְׂאֵם רָצָה לְקַיֵּם מְקָחוֹ וּמִמְכָּרוֹ וּמִתְּנָתוֹ בְּמַטְלָטְלִין, מְקַיֵּם.

ח. בּוּדְקִין אֶת הַקֶּטֶן לִידַע אִם יוֹדֵעַ טִיב מִשָּׂא וּמִתֵּן אוּ אֵינוֹ יוֹדֵעַ, עַד שְׁיִגְדִּיל: לְפִי שֵׁשׁ שָׁם קֶטֶן נָכוֹן, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ וְהוּא בֶּן שִׁבְעָה; וְיֵשׁ אַחֵר שְׂאֶפְלוּ הוּא בֶּן שְׁלוֹשׁ עָשָׂרָה, אֵינוֹ יוֹדֵעַ טִיב מִשָּׂא וּמִתֵּן.

ט. קֶטֶן הַיּוֹדֵעַ בְּטִיב מִשָּׂא וּמִתֵּן שְׂאִין לוֹ אֶפְטָרוּפוֹס, שְׁנִשָּׂא וְנָתַן בְּמַטְלָטְלִין, וְטָעָה דִּינוֹ כְּדִין הַגְּדוֹל: פְּחוּת מִשְׁתּוֹת, מַחִילָה; שְׁתּוֹת, תַּחֲזֹר הַהוֹנָיָה; יִתֵּר עַל שְׁתּוֹת, בָּטֵל הַמְּקָח כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ.

י. אֲנִי אוֹמֵר שְׂאִין מְקָח הַקֶּטֶן וּמִמְכָּרוֹ קִיָּמִין בְּמַטְלָטְלִין, אֲלֹא בְּשִׁמְשׁוֹ אוּ הַמִּשְׁיָה. אֲבָל אִם נָתַן מַעוֹת עַל הַמְּקָח, וְחֲזֹר בּוֹ אֵינוֹ מְקַבֵּל מִי שְׁפָרַע; וְאַחֵרִים שֶׁחֲזָרוּ בּוֹ, עוֹמְדִין בְּמִי שְׁפָרַע.

יא. וְכֵן אִם קָנָה מִיד הַקֶּטֶן, אוּ הִשְׁכִּיר מְקוֹם הַמַּטְלָטְלִין, וְחֲזֹר בּוֹ לֹא קָנָה הַלּוֹקָח: שְׂאִין מוֹצִיאִין מִיד הַקֶּטֶן כְּדִין, וְאֵין הַקֶּנֶן מִיד הַקֶּטֶן כָּלוּם שֶׁהַקֶּנֶן בְּשֹׁטֵר, וְאֵין הָעֵדִים חוֹתְמִין אֲלֹא עַל שֹׁטֵר אָדָם גְּדוֹל.

יב. וְכֵן קֶטֶן שֶׁקָּנָה מַטְלָטְלִין מֵאַחֵרִים, וְקָנוּ מִידָן, אוּ שָׂכַר מֵהֶם הַמְּקוֹם לֹא קָנָה עַד שְׂיִמְשֹׁךְ, לְפִי שְׂאִינוֹ זוֹכָה בְּדִרְכִּים שְׂזוֹכִין בָּהֶן הַגְּדוֹלִים. רְאִיָּה לְדָבָר שְׂאִין חֲצָרוֹ שֶׁלְקֶטֶן וְלֹא אַרְבַּע אַמּוֹת שָׁלוֹ קוֹנִין לוֹ, מִפְּנֵי שֶׁנִּתְרַבּוּ מִדִּין שְׁלִיחוֹת וְלֹא מִדִּין יָדוֹ כְּמוֹ שְׂיִתְבָּאֵר, וְלֹא יִהְיֶה הַקֶּנֶן אוּ שְׂכִירוֹת הַמְּקוֹם, גְּדוֹל מִחֲצָרוֹ. אֲבָל הַקֶּטֶנָּה שֶׁנִּתְרַבַּת חֲצָרָה מִידָה, תִּקְנָה הַמַּטְלָטְלִין מֵאַחֵרִים, אִם קָנוּ מִידָן, אוּ בְּשְׂכִירוֹת מְקוֹם.

יג. יִרְאֶה לִי שֶׁקֶטֶן שֶׁקָּנָה קֶרֶקֶע, וְנָתַן דָּמִים, וְהַחֲזִיק תַּעֲמֹד בְּיָדוֹ, אֵף עַל פִּי שְׂאִין מִמְכָּרוֹ בְּקֶרֶקֶע כָּלוּם: שֶׁהַקֶּטֶן כְּמִי שְׂאִינוֹ לְפָנֵינוּ הוּא; וְזָכִין לְאָדָם שְׁלֹא בְּפָנָיו, וְאֵין חֲבִין לוֹ אֲלֹא בְּפָנָיו.

יד. קִטָּן שֶׁהִגְדִּיל, וְהִבִּיא הַזֵּכֶר שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת אַחֵר שְׁלוֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, וְהִבִּת אַחֵר שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה אַף עַל פִּי שְׁאִינוּ יוֹדְעַ בְּטִיב מִשָּׂא וּמִתֵּן מִקְחוֹ מִקָּח, וּמִמְכָּרוֹ מִמְכָּר, וּמִתְּנָתוֹ מִתְּנָה בְּמִטְלָטְלִין; אָבֵל בְּקִרְקָע, אֵין מַעֲשָׂיו קִיָּמִין, עַד שִׁיְהִיָּה יוֹדְעַ בְּטִיב מִשָּׂא וּמִתֵּן, אַחֵר שִׁיְגְדִיל.

טו. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בְּקִרְקָע שְׁלוֹ. אָבֵל קִרְקָע שְׁיִרֵשׁ מֵאֲבוֹתָיו, אוֹ מִשָּׂאֵר מוֹרִישָׁיו אֵין מִמְכָּרוֹ מִמְכָּר, עַד שִׁיְהִיָּה בֶן עֶשְׂרִים שָׁנָה, אַף עַל פִּי שֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, וְאַף עַל פִּי שִׁיּוֹדְעַ בְּטִיב מִשָּׂא וּמִתֵּן: שְׂמָא יִמְכֹּר בְּזוּל, מִפְּנֵי שְׂדַעְתּוֹ נוֹטָה אַחֵר הַמַּעֲוֹת; וְעַדִּין לֹא נִתְיַשְׁבָּה דַּעְתּוֹ בְּדַרְכֵי הָעוֹלָם.

טז. מִתְּנָתוֹ כְּשֶׁהוּא פָּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים בֵּין מִתְּנַת בְּרִיא בֵּין מִתְּנַת שְׂכִיב מֵרַע, הֲרִי זֶה קִיָּמַת: שְׂאֵלוֹ לֹא הִגִּיעָה לוֹ הַנִּיָּה גְדוֹלָה, לֹא נָתַן; וְהוּא דָּבָר שְׁאִינוּ מַצּוֹי תָּמִיד. וְאָמְרוּ חֲכָמִים תִּתְקַיֵּם מִתְּנָתוֹ, כְּדִי שִׁיְהִי דְּבָרֵיו נִשְׁמָעִין.

יז. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים שֶׁהוּא מוֹכֵר בְּקִרְקָע אָבִיו כְּשֶׁהוּא בֶן עֶשְׂרִים, כְּשֶׁהִבִּיא שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, אוֹ כְּשֶׁנִּלְדּוֹ לוֹ סִימָנֵי סָרִיס. אָבֵל אִם לֹא הִבִּיא, וְלֹא נַעֲשֶׂה סָרִיס עַדִּין קִטָּן הוּא, וְאֵין מִמְכָּרוֹ בְּקִרְקָע מִמְכָּר וְאִפְלוּ בְּנִכְסָיו, עַד שִׁיְגִיעַ לְרֵב שְׁנוֹתָיו.

יח. מִי שֶׁמְכֹר בֵּין בְּנִכְסָיו בֵּין בְּנִכְסֵי אָבִיו, וּמֵת, וּבָאוּ קְרוֹבָיו וְעִרְעְרוּ שֶׁהִיָּה קִטָּן בַּעַת שְׁמִכָּר, וּבִקְשׁוּ לְבַדְקוֹ אֵין שׁוֹמְעִין לָהֶם לְנֹלֹ; וְעוֹד, שֶׁהִסִּימָנִים עֲשׂוּיִין לְהַשְׁתַּנּוֹת בְּמִיתָה. וְחִזְקָה הִיא שְׁאִין הָעֲדִים חוֹתָמִין עַל הַשָּׁטֶר, אֲלֵא אִם כֵּן יָדְעוּ בְּיָדָאֵי שֶׁהַמוֹכֵר גְּדוֹל.

יט. פָּחוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שֶׁמְכֹר קִרְקָע אָבִיו חוּזֵר וּמוֹצִיא מִיַּד הַלּוֹקָח, בֵּין קֹדֶם עֶשְׂרִים בֵּין לְאַחֵר עֶשְׂרִים; וּמוֹצִיא מִן הַלּוֹקָח כָּל הַפְּרוֹת שְׂאֵכֵל. וְאִם הוֹצִיא הוֹצָאוֹת, אוֹ שְׁנַטַּע וְזָרַע שְׁמִין לוֹ, וּמַחֲזִיר אֶת הַשָּׂאֵר.

כ. כְּדִין זֶה הוֹרוּ רַבּוֹתֵי. וְאֲנִי אוֹמֵר שְׂאִפְלוּ קִטָּן שֶׁמְכֹר קִרְקָע מִנִּכְסֵי אָבִיו, וּכְשֶׁנַּעֲשֶׂה בֶן עֶשְׂרִים לֹא מַחָה אִינוּ יָכוֹל לַחֲזוֹר: שְׁכִינֹן שְׁלֵקָח הַמַּעֲוֹת, וְנִשְׁתַּמֵּשׁ הַלּוֹקָח בְּקִרְקָע זֶה בְּפָנָיו כְּשֶׁהוּא בֶן עֶשְׂרִים וְלֹא מַחָה נִתְקִימָה בְּיַד הַלּוֹקָח, שֶׁהָרִי רָצָה בְּמִמְכָּרוֹ.

כא. הַשְּׂכּוֹר מִקְחוֹ מִקָּח, וּמִמְכָּרוֹ מִמְכָּר, וּמִתְּנָתוֹ קִיָּמִין. וְאִם הִגִּיעַ לְשִׁכְרוֹתוֹ שְׁלָלוּט, וְהוּא הַשְּׂכּוֹר שְׁעוֹשֶׂה וְאִינוּ יוֹדְעַ מַה יַּעֲשֶׂה אֵין מַעֲשָׂיו כְּלוּם, וְהָרִי הוּא כְּשׁוֹטָה אוֹ כְּקִטָּן פָּחוֹת מִבֶּן שָׁשׁ.

הַלְבוֹת מְכִירָה פֶּרֶק ל

א. הַמוֹכֵר שֶׁמְכֹר קִרְקָע אוֹ מִטְלָטְלִין, וְזָכָה בָּהֶן לַלּוֹקָח שְׁלֵא מִדַּעְתּוֹ יַד הַלּוֹקָח עַל הָעֲלִיוֹנָה: אִם רָצָה לָקַח, אֵין הַמוֹכֵר יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ; וְאִם לֹא רָצָה, תַּחֲזוֹר לְבַעֲלֶיהָ. לְפִיכָּךְ כּוֹתְבִין שָׁטֶר לְמוֹכֵר, אַף עַל פִּי שְׁאִין הַלּוֹקָח עֲמוֹ; וְלַעוֹלָם הַלּוֹקָח נוֹתֵן שְׂכָר הַסּוֹפֵר, וְאִפְלוּ מְכֹר שִׁדְּהוּ מִפְּנֵי רַעְתָּה.

ב. וְכֵן הָעֶבֶד שֶׁמְכֹר אוֹ קָנָה אוֹ נָתַן מִתְּנָה, אוֹ נִתְּנָה לוֹ יַד הָאֲדוֹן עַל הָעֲלִיוֹנָה: אִם רָצָה לָקִים מַעֲשָׂיו, הֲרִי אֵלוֹ קִיָּמִין וְקָנוּ; וְאִם

לא רצה, בטלו כל מעשיו. ובדברים בלבד הוא שמקים האדון או מבטל, ואינו צריך לקנות ממנו כלום.

ג. וכן האשה שמכרה או נתנה מתנה, בין בנכסי בעלה, בין בנכסי צאן ברזל שהכניסה לו, בין בדברים שיחד לה בכתבתה, בין בנכסי מלוג, בין בקרקעות, בין במטלטלין, וכן אם לקחה או נתן לה מתנה יד הבעל על העליונה: רצה, לקים; רצה, לבטל הכל.

ד. אבל הבעל שמכר או שנתן בין קרקע שהכניסה לו אשתו בכתבתה, או קרקע שהכניס לה שום משלו, או קרקע שיחד לה בכתבתה אף על פי שקנו מיד האשה אחר כך שקימה מעשיו, הרי כל מה שעשה בטל: מפני שהיא אומרת, נחת רוח עשיתי לבעלי.

ה. מכר או נתן נכסי מלוג, בין מקרקעין בין מטלטלין יד האשה על העליונה: רצתה לבטל, מבטלת; ואם קימה מעשיו, קנו הלוקחים.

ו. בעל שמכר מטלטלין שלנכסי צאן ברזל, או מטלטלין שנתן לה משלו אף על פי שאינו רשאי, אם עבר ומכר או נתן קנו הלקוחות, ואין האשה יכולה להוציא מידם. וכן יש לו לבעל למכר כל נכסיו, אף על פי שהן תחת שעבוד הכתבה; ואם תבוא לטרף, טורפת, אלא אם כן כתבה ללוקח תחלה, וקנו מידה.

ז. האשה שמכרה או נתנה נכסי צאן ברזל לבעלה, לא קנה; ויש לה לחזור ולהוציא מידו, כמו שבארנו בהלכות אישות.

ח. בית דין שמכרו או שלקחו בנכסי יתומים, בין בקרקע בין במטלטלין, וכן האפטרופין, בין שמנו אותם בית דין בין שמנה אותן אבי יתומים מקחן מקח, וממכרן ממכר. אבל מתנתם אינה כלום, שאין אדם נותן דבר שאינו שלו.

ט. המוכר או הנותן בשבת, ואין צריך לוֹמר ביום טוב אף על פי שמכין אותו, מעשיו קימין. וכן כל מי שקנו מידו בשבת הקנין קים, וכותבין לאחר השבת ונותנין.